

**Olen olemassa**  
[www.ihmiskauppa.fi](http://www.ihmiskauppa.fi)

**Ihmiskaupan uhrin  
tunnistaminen**

# Kuka on ihmiskaupan uhri?

- Rikoslain määritelmä (RL 25:3 (a)).
  - Ihmiskaupan uhrina voidaan pitää sellaisen toiminnan kohdetta, missä sekä käytetyt *keinot, tekotavat* että *teon tarkoitus* täyttävät ihmiskaupan tai törkeän ihmiskaupan rikostunnusmerkistön niin, että eri rikostunnusmerkistön osatekijöiden välillä on yhteys

**Olen olemassa**  
[www.ihmiskauppa.fi](http://www.ihmiskauppa.fi)

# Kuka on ihmiskaupan uhri?

- Kotouttamislain määritelmä (Kotolaki 2 § 5 kohta).
- Ihmiskaupan uhriksi määritellään henkilö, joka on ”ilmeisesti avun tarpeessa ihmiskaupan kohteeksi joutumisen vuoksi tai erityisen avun tarpeessa ihmiskaupparikosta tutkittaessa”

**Olen olemassa**  
[www.ihmiskauppa.fi](http://www.ihmiskauppa.fi)

# Rekrytointi- ja kontrollimetodeja

- “Lover boy” -metodi, jossa uhrin rakastumista käytetään hyväksi
- Velkasitoumus
- Aseman hyväksi käyttäminen
- Uskomusten käyttäminen esim. voodoo
- Perheen tai läheisten uhkaaminen
- Petos
- Suora väkivalta tai sillä uhkaaminen

**Olen olemassa**

[www.ihmiskauppa.fi](http://www.ihmiskauppa.fi)

# Mistä voi löytyä ihmiskaupan uhri?

- Vastaanottokeskukset
- Ensi- ja turvakodit ym. järjestöt
- Rajanylityspaikat
- Työpaikat, myös epäviralliset
- Yksityisasunnot
- Julkispalvelut

# Tunnistamistoiminnan laukaisevat tekijät

- Oheinen luettelo mukailee kansallisessa ihmiskaupan vastaisessa toimintasuunnitelmassa lueteltuja tekijöitä, jotka viittaavat mahdolliseen ihmiskauppaan
- Luettelo ei sellaisenaan ole osa ihmiskaupan rikosoikeudellista tunnusmerkistöä
- Luettelon seikat tunnistamistoiminnan laukaisevia ja lisäselvitykseen ohjaavia

**Olen olemassa**  
[www.ihmiskauppa.fi](http://www.ihmiskauppa.fi)

# Välittömästi maahantuloon liittyvät seikat

- Henkilö ylittää Suomen valtion rajan tai oleskelee maassa laittomasti.
- Henkilön matkustusasiakirjat on väärennetty.
- Joku toinen on järjestänyt henkilön matkan, viisumin ja muut tarvittavat asiakirjat.
- Laittoman maahantulon järjestämiseen liittyvät havainnot.

**Olen olemassa**  
[www.ihmiskauppa.fi](http://www.ihmiskauppa.fi)

# Erityiset henkilöön liittyvät seikat

- **Ulkoiset havainnot**
  - Henkilö ei puhu suomea, ruotsia tai englantia, vaikka kertoo oleskelleensa pitkiä aikoja Suomessa.
  - Henkilö vaikuttaa pelokkaalta tai on ilmeisen haluton kertomaan tilanteestaan tai tapahtuneesta.

# Erityiset henkilöön liittyvät seikat

- **Ulkoiset havainnot**
  - Henkilö on joutunut väkivallan tai sillä uhkailun kohteeksi. Häntä on käytetty seksuaalisesti hyväksi tai hänen kehossaan on väkivallan tai hyväksikäytön merkkejä.

# Erityiset henkilöön liittyvät seikat

- **Ulkoiset havainnot**
  - Henkilön ei anneta liikkua yksin vakituisen oleskelupaikan ulkopuolella. Oletetun uhrin joutuessa esimerkiksi sairaalaan oletettu ihmiskauppias on mukana esiintymällä tulkkina tai henkilön asioidenhoitajana.
  - Henkilö käyttäytyy hermostuneesti ”tulkkinsa” läsnä ollessa.

**Olen olemassa**  
[www.ihmiskauppa.fi](http://www.ihmiskauppa.fi)

# Erityiset henkilöön liittyvät seikat

- **Liikkumisvapaus**
  - Henkilöllä ei ole hallussaan omaa passiaan tai muita tarvittavia matkustusasiakirjoja.
  - Henkilön liikkumisvapautta on rajoitettu, esimerkiksi työ- tai asuintiloihin lukitsemalla.

# Erityiset henkilöön liittyvät seikat

- **Liikkumisvapaus**
  - Henkilöllä ei ole käytössään puhelinta tai hänen yhteydenottomahdollisuutensa on muulla vastaavalla tavalla rajoitettu
  - Henkilön työ- tai asuintiloja valvotaan esim. kameran avulla.

# Erityiset henkilöön liittyvät seikat

- **Alisteinen / riippuvainen asema**
  - Henkilö on huomattavan alisteisessa tai riippuvaisessa suhteessa työnantajaansa / parittajaansa. Riippuvuus voi johtua mm. perhe-, sukulaisuus-, työ-, vuokra- tai velkasuhteesta.

# Erityiset henkilöön liittyvät seikat

- **Alisteinen / riippuvainen asema**
  - Henkilö on velkaa huomattavia rahasummia toiselle henkilölle, jolloin hän on velkavankeuden kaltaisessa tilassa. Henkilö joutuu esimerkiksi antamaan huomattavan osan asiakkaaltaan saamastaan korvauksesta työnantajalleen / parittajalleen maksaakseen jälkikäteen korkeita matkakustannuksia.

# Erityiset henkilöön liittyvät seikat

- **Alisteinen / riippuvainen asema**
  - Henkilön perheenjäsenten tai sukulaisten taloudellinen tilanne on niin huono, että he ovat käytännössä riippuvaisia henkilön Suomessa ansaitsemista tuloista.
  - Henkilön perheenjäseniä tai sukulaisia uhkaillaan tai painostetaan kotimaassa.

# Erityiset henkilöön liittyvät seikat

- Työhön liittyvät asiat
  - Henkilö ei tiedä työpaikkansa osoitetta tai työnantajansa nimeä.
  - Henkilö on joutunut maksamaan kohtuuttomia korvauksia pääsytään töihin Suomeen.
  - Henkilölle on annettu lähtömaassa valheellisia tietoja Suomessa suoritettavan työn tai toiminnan olosuhteista tai siitä saatavasta korvauksesta.

**Olen olemassa**  
[www.ihmiskauppa.fi](http://www.ihmiskauppa.fi)

# Erityiset henkilöön liittyvät seikat

- Työhön liittyvät asiat
  - Henkilön työskentelyolosuhteet ovat heikot. Työturvallisuudessa ilmenee vakavia puutteita. Henkilön täytyy työskennellä pitkiä päiviä huonoissa olosuhteissa.
  - Henkilöllä ei ole tosiasiallista mahdollisuutta itse vaikuttaa työpäivänsä pituuteen tai työskentelyolosuhteisiin. Alan ammattiliittojen antamia suosituksia rikotaan selvästi.

**Olen olemassa**

[www.ihmiskauppa.fi](http://www.ihmiskauppa.fi)

# Erityiset henkilöön liittyvät seikat

- Työhön liittyvät asiat
  - Henkilön asuinolosuhteet ovat heikot ja / tai henkilö asuu työpaikallaan.

# Erityiset henkilöön liittyvät seikat

- Työhön liittyvät asiat
  - Henkilö joutuu työskentelemään toistuvasti vaihtuvissa paikoissa.
  - Henkilön palkka ei vastaa alalla sovittua tai se maksetaan henkilölle pimeänä tai suoraan kotimaahan.
  - Itsenäisesti Suomessa työskentelevällä henkilöllä ei ole pääsyä omiin ansioihinsa.

# Erityiset henkilöön liittyvät seikat

- Työhön liittyvät asiat
  - Henkilö on tullut maahan työvoimanvuokrausta harjoittavan yrityksen kautta lähetettynä työntekijänä.
  - Tutkinnassa ilmenee, että yritys, jossa henkilö työskentelee, on tehnyt vero- ja / tai kirjanpitorikoksia. Yritys käyttää todennäköisesti pimeää työvoimaa.

# Erityiset henkilöön liittyvät seikat

- Lapsen kyseessä ollessa
  - Lapsi oleskelee tai matkustaa muun kuin vanhempiensa tai sukulaistensa kanssa.
  - Lapselle on mahdollisesti tehty useita erilaisia matkavarauksia
  - Ikään kuulumaton käyttäytyminen / esim. seksikäs pukeutuminen

# Kysymyksiä oletetulle ihmiskaupan uhrille

- Sen selvittämiseksi, onko henkilö mahdollisesti ihmiskaupan uhri, voidaan esittää mm. alla lueteltuja kysymyksiä

**Olen olemassa**  
[www.ihmiskauppa.fi](http://www.ihmiskauppa.fi)

# Kysymyksiä oletetulle ihmiskaupan uhrille

1. Mitä sinulle luvattiin lähtömaassa; minkälaisiin töihin sinut houkuteltiin?
2. Kuka järjesti sinulle Suomeen
  - matkan,
  - työpaikan,
  - asumisen?
3. Onko sinulla hallussasi passisi tai muu henkilöllisyystodistuksesi; jos ei, kenellä ne ovat?

**Olen olemassa**

[www.ihmiskauppa.fi](http://www.ihmiskauppa.fi)

# Kysymyksiä oletetulle ihmiskaupan uhrille

4. Onko sinua pahoinpidelty fyysisesti, henkisesti tai seksuaalisesti?
5. Onko sinun perheenjäseniäsi uhkailtu tai pahoinpidelty?
6. Tunnetko, että sinulle, perheenjäsenellesi tai muulle läheisellesi voi tapahtua jotakin ikävää, jos jätät työsi?

**Olen olemassa**  
[www.ihmiskauppa.fi](http://www.ihmiskauppa.fi)

# Kysymyksiä oletetulle ihmiskaupan uhrille

7. Minkälaista korvausta saat siitä, mitä teet?
8. Voitko lähteä täältä milloin haluat?
9. Asutko vuokraamassasi / omistamassasi asunnossa vai työpaikallasi?
10. Paljonko maksat elinolosuhteistasi?

**Olen olemassa**  
[www.ihmiskauppa.fi](http://www.ihmiskauppa.fi)

# Tunnistamisen haasteita

- Henkilö ei miellä olevansa ihmiskaupan uhri
- Epäluottamus viranomaisia ja järjestelmää kohtaan
- Uhriutumisen selvittäminen on usein uhrin kertoman varassa
- Uhrin henkilökohtainen asema on altis ulkopuoliselle vaikuttamiselle

**Olen olemassa**  
[www.ihmiskauppa.fi](http://www.ihmiskauppa.fi)